

Nr. akt. D.Kil. 15 III/1 2.40

Protokół przesłuchania świadka

Warszawa, dnia 20 maja 1946r. Sędzia Sledczy Okręgowy II rejonu Sądu Okręgowego w Warszawie Halina Werenko deleg. Do Komisji Bada-
nia Zbrodni Niemieckich przesłuchała niżej wymienionego w charakte-
rze świadka. Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za
fałszywe zeznanie oraz o znaczeniu przysięgi, Sędzia odebrał od nie-
go przysięgę na zasadzie art. 109 k.p.k. poczem świadek zeznał co
następuje:

Imię i nazwisko Tadeusz Grzelini, stan cywilny żony, 1-0 dzieci, 2 lata
Imiona rodziców Adam i Józefa z zwaniami
Data urodzenia 4-X 1912 r. w Warszawie
Zajęcie Zarządcza Kierownictwa Wydziału Pomiarów B. O. S. i u
Wykształcenie ~~wyższe~~ niemieckie
Miejsce zamieszkania ul. Nowy Świat nr. 2 m. 7
Wyznanie rzymsko-katolickie
Karalność nie karany

W czasie okupacji niemieckiej pracowałem w Miejskim Urzędzie
Pomiarów, który po objęciu władzy przez Rząd Polski w 1945r. przeszedł jako
Wydział Pomiarów i został delegowany do B. O. S.
Miejscem w czasie powstania warszawskiego 1944r. były ulicy
Aleja Niepodległości 132/136 m. 37. W dniu 2 sierpnia 1944r. do
mojego domu przybyło kilkunastu SS-maków, z oddziału
stacjonującego w Staufferkaserne. W tym czasie w naszym
miejscowości przebywali w piwnicach. SS-aceci wysalili bramę
od ulicy Karbuba, stanęli przy 1-2 piwnicy w której ja siedziałem,
i przyniosła granaty w ręku zaczęli "raus". W piwnicy
zrobiono też zamieszanie, w piwniczkach i SS-aci będą
skłaniać mi 1-y nie chciałem wyjść. Wziąłem od żony cokolwiek
11-0 miesięczny i 1-y synostem, a z innymi. Tam
mówi być drugi, miał 8-letni schodowych, osób więc
przebywających w piwnicach było około 300 osób, w tym
wiele kobiet i dzieci. Gdy wyniszczyli SS-aci zaczęli
się spokojnie. Zobaczyłem i od domu gdzie mieszałem do
Korimienoskiej ul. Rostawskiej, więc ul Karbuba, Korimienoskiej
do Rostawskiej c. 15-20m. by rostawem SS-aci. Dojechał
na ul. Karbuba i Korimienoskiej domu przy ul. Rostawskiej.

15-letnia grupa młoda nie podwoje
 w Staufencserne, gdzie znajdowali się już zgrupowani
 niemieccy domowcy, ufoje przesyłali. Wówczas i Kozim-
 rowicz. Później dowiedzieliśmy się, iż ci byli domowcy an do
 ulicy Madalińskiego, ze wyjątkiem domu nr. 130 przy ul.
 Alei Niepodległości, reszta przez Niemców wysiedlona, a
 niemieccy byli zabrani do Staufencserne, przyczym niemieccy
 dawniej ulicy Kozimowej byli umieszczeni w f. w.
 Flakcserne - Klatka (domie Kozim i potem byłej
 Kmieciobuciej) ul. Kozimowej, nig Putawskiej, od
 Alei Niepodległości w stronę ul. Kozimowej - niemieccy
 zabrano do Staufencserne. Po ulicy Madalińskiego
 byli postawieni. Wrócąc do dnia 2. sierpnia 1944. -
 grupa nasza razem z innymi grupami stała na placu
 w Staufencserne. Karano mi dwóch oddzielnymi
 kobietami - oddaniem swojej ziemi i rodu i kobiet
 od mężczyzny, przyczym mężczyzna przeszedł o tym
 samym miejscu, kobiety zabrano do budynku.
 świadka w tym czasie opowiedział mi się szlachetny
 Staufencserne, więc ten słowo odwrócić do niemieckiego
 i do domu zeszli. W budynku ośrodkowym ze swoim
 literą a Niemcy w tym czasie 15-letni, w budynku
 ośrodkowym literę b. polmencion Niemców: Valerdeschko.
 i forych potem bardzo wyprosiło Samochodami w głąb Niemcy,
 w budynku ośrodkowym literę c, od 1-go piętra, Niemcy
 Niemcy 15-letni, w budynkach ośrodkowych literami c.
 a, od 1-go piętra Niemcy 15-letni, przyczym w budynkach
 ośrodkowych literami c i d na parterze znajdowało Polaków.
 W dniu 2. sierpnia 1944. po kilku godzinach 15-letni
 kobiety rozprowadzone zostały, polecę im udać się do domu.
 obywateli stojących na placu po uchwyceniu kobiet jencie znajdowało
 Niemcy -

umienciem pomieru SS. Etelt, ubry rachowat sie
 gresnie i zberat igcnie zebadniek. Zeddisny 12
 wezenie waji zpraszionych, nesuken cego norefudu
 dawo nam podowuz porajz suchsroo i. j. dawo 4 Suchonki na
 cety dnie, jui w dniu 2 sierpnia 1944. przy wepim do usow
 15 nam przeprosadili sepregojz uszregeu na podstawie
 dokumentow, i tace wmpcy zatrudnieni w instytutach
 niemieckich cy pod wienclniczren niemieckich
 byli usoweni pod budynnem d i zbrani umienciem
 w budynnem c, wmpcy proszeli (pracownicy firm przyobuya
 i. t. d.) zostali umienciem w budynnem d. Od dnia 3 sierpnia
 pomieszczeni w budynnem d. byli brani przynusom na
 roboty, - czyci budy, zmyweli garnki, budowali i zbrani
 barpiody i. t. d. W dniu 4 sierpnia 1944. 55 nam zarzadzi
 z budynnem c ochotnikow na roboty. Praca na ochotnikow
 trwala do 10 sierpnia 1944. po tym dniu wybijano na
 roboty przynusom. W dniu 4 sierpnia 1944. wozdte na
 wiadomosci i Niemcy zewolezj pomiedy 12-14 9
 przynusie usobom obiad dla nas. Ewar tego dnia
 pomiedy 9. 12-14 wyprowadzono nas na plac przed
 bramą, kobiety przyniosly rupy dla swoich bliskich i dla
 obcych. W dniu 5 sierpnia 1944. Niemcy wyprowadzili
 grupe okolo 30 cy 40 muziczy z ul. Rejtana, Falcznej
 i okolicznych ulic, w zwizeniu z tem i postarajcy wyszeli
 sie dalej na potudnie, zrenty chwilowo. stynobem i z alij
 stonerczej i okolicznych ulic niemieckich zoberalo
 w Mejs brucha. W koncu sierpnia 1944. ust. 26 i 27, niemieckom
 ulic bscenych od ul. Rossowcnej, a wiec Fatabe, Kalcna
 Poczupsker, Lownic i s. Auctereje Boboli, wyprowadzono
 przed usow, potem grupe wyprowadzono pod straz na

Wschodni. Do 20-25 sierpnia 1944r. kobiety mogły
 przynosić nam żywność, potem to był Niemcy, wobec upadku
 2 okolic honor w miejscach ludzi. Wtedy słyszano nam kuchnię.
 2 potęgą dawać nam jeść, tylko wtedy gdy nie było w kuchni
 niemieckiej zostało, potem słyszano kuchnię specjalnie dla
 Belarusa i gotowało kawy, rano i wieczorem żywność i mięso,
 - w czasie 2 podrobami, później krowy i konie zabrane
 ludności i niektóre Niemcy jedli sami. Gotowało młynem
 krupnicę i grochówkę. Od dnia 5 sierpnia 1944r. egzekucji
 masowych na terenie honor nie było. W dniu 8-11 1944r.
 8-11 1944r. został publicznie powieszony Sowietki, o czym
 wspominał powyżej. Ludzi słyszano w 1-ych dniach
 sierpnia 1944r. walciano grupami codziennie w czasie
 gdy wychodziliśmy na plac przed domy na obiad.
 walciano ludzi powyżej 39 lat. Po wojnie walciano
 mieli się codziennie w podziemiu meldować w domach
 w godzinach obiadowych, około 20 sierpnia 1944r. meldować
 się zostało, później krowy zostały wywiezione z Warszawy
 2 okolic honor. Tak jako że oglądałam wieńce walciano
 domy usnego domu Rydza. Dąży do utradnie mi
 pamiętam zdaje się iż 9 sierpnia 1944r. na terenie honor
 stonosek nosz poręcznie i będąc robioną spis inteligentów,
 dla Ali Bucha (Gestapo), - nie wiem z jakich powodów
 spisu nie sponożono, a tego samego dnia około 9.15-16g
 przyjechał samochód czarny, 2 osobowy, z około 12m
 gestapowcami w hełmach i ubraniach, którzy
 rozjechali na dziedzińcu wewnątrz wota budynku C.
 w miejscach obcych z budynkiem C wprowadzono na
 dziedzińcu wewnątrz, ustawiono stojaki. Jeden
 z gestapowców przechodził przed domem i wybrał meble
 sobie tego dnia nie się podobał. Tak wybrał 400rb,

Amun

wybranych Karala wrócić do powojów, zabranianym
 wtedy, zabranianym do salwelskich Czajarowca i wybrano
 od nos. Los tej grupy jest nie pewny, dodać kilka z tej
 grupy nie opublikować. Jednocześnie z grupy 40 osób gestapo
 zabrano wtedy grupę 20 mężczyzn, który zostali przyprowa-
 dzeni do konar 5 czy 6 sierpnia 1944. Jawnie byli
 w więzieniu oddzielnym powojem, a z więzieniem
 nie wolno było się komunikować. Szedł byta grupa 20 osób
 funkcyjnie - nie wiem. Byli tam mężczyźni i kobiety i
 zupełnie stary. Kilka z nich mężczyźni nie wiem.
 Oficer SS stojący na ciele bezprawnie w konarach,
 - bora emulacja konar, (konar nie wiem)
 opowiadał nam przez Stancusa i w Ali brucha
 grupa 20 osób rozstrzelano w powoju, prostych 40-u
 nie może się dowiedzieć. Na sali d Stancusa był
 adwokat Engel, który wchodził w porozumienie z Niemcami
 i ze waluty powodował wypuszczenie na wolność wielu
 mężczyzn w czasie przerw obiadowych na podwórku.
 w konarach były powołane pracownice niemieckie, Krawiec
 i.t.d. w 2-iej połowie sierpnia czy na początku września 1944
 na sali d uruchomiono pracownice niemieckie
 powołano na sali c. Faklowy mieli lepsze warunki
 niż. Adw. Engel był Stancusem na sali d, przyjmował
 prozant dla tej sali, zabierał co lepszego sobie do walizek.
 Pewnego dnia Niemcy zrobili rewizję jego rzeczy, znalazli
 prozant oraz walizki, aresztowali go, potem poicku w niego
 aresztowali i sami odpalił na terenie S.G.H. Byłem
 przypadkiem świadkiem aresztacji adw. Engla. Na terenie

był dzień rozkopany ławice. W poranek 15 sierpnia 1944.
 cały wieś wam przynosił jedzenie, pierwsze dnia nie
 wspaniale kobiet z obiadem, ponieważ poprzedniej nocy
 powstańcy wybudowali barykady przy ul. Karłowicza i Al.
 Niepodległości i rozkazał barykady ul. Karłowicza.
 Kobiety wtedy nie wspaniale, og. 15z. Wspaniale wspaniale
 zebrał się przed ustrojem, miały z transparentami
 pójść znowu delegacje do powstańców i powiedzieć im o
 o ile barykady nie zostały rozebrane, wyspę muzycy
 zebrały w szafki i szafki będą zamieszkały w domu.
 Kobiety były w powstańców, rozmawiały z jenera-
 komendantem, w odpowiedzi na zwołanie przyniosły
 list wspaniałe, wspaniałe komendanta Piotra.
 Trzeci list nie dowiedziałem się. Następnego dnia
 kobiety z obiadem do przyniesienia do nas, zebrały
 barykady nie zostały rozebrane. Prace w kościołach
 była noc i dzień. Godziny pracy: poranne
 og. 7z rano, od 8 do 13z prace, od 13-14z obiad
 (zupa z kaszą) od 16-17z ~~prace~~ 17-18.30 prace, od 19-20
 kolacja, od 20-24 lub 1z prace nocne. Następnego
 dnia od 7z rano rano prace. W pracy nocnej przeważnie
 stawali barykady, kilkunastu przyniesiono jedzenie
 z Al. Duchy i zebrało jedzenie muzycy do stawali
 barykad w osiedlu Al. Duchy, wspaniałe jedzenie ludzi
 odwołał. O ile wspaniałe z muzycy zostało wspaniałe wspaniałe
 pracy przy obywatel. Prace dniem polegało na Tadolom
 zebrał się przy szafce i magazyn. Przynosił
 materjały i różne rzeczy, baraki i t.d. przeważnie do Remy.
 Baraki Tadolomskie do magazynów. z bibliotek i muzeum

Finem

Swority skrypiu na dronac wchodiu, jak byto
dobre kasa - nie wiem. Pamietam i jest tam ²⁸ repetywony
brak siemiakowatego "Nerou", respisy, ^{dywan} sigili, wle
innych rzeczy. Proszę o wiadomosc po wyznaczonym
stwierdzeniu do wgladu dokumentu tego wlozenia w
skrytkownicy.

O wiadomosc przeslan "juzyni" "tego 1-go dnia" "nowy
w celu" "co per" "zobraci" "i zaberali" "10-12" "8-XIII 1944" "jono" "na 1st du 1944"
"30" "murem" "wiadomosc do wgladu" "co" "wlozeniu"
Dopisano "godzi" "1944"
Latorowicz 2 Odcybalis

Swority —

p.o. Godnie
Latorowicz

2.08.44

nl. choctere ^{przebieg} ~~przebieg~~

Hitlerowcy

rozstrzelali ~~z~~ ^zetom ~~z~~etom jezuitow ~~pony~~

nl. Rm kościoła

(S. Kosibowicz)

19

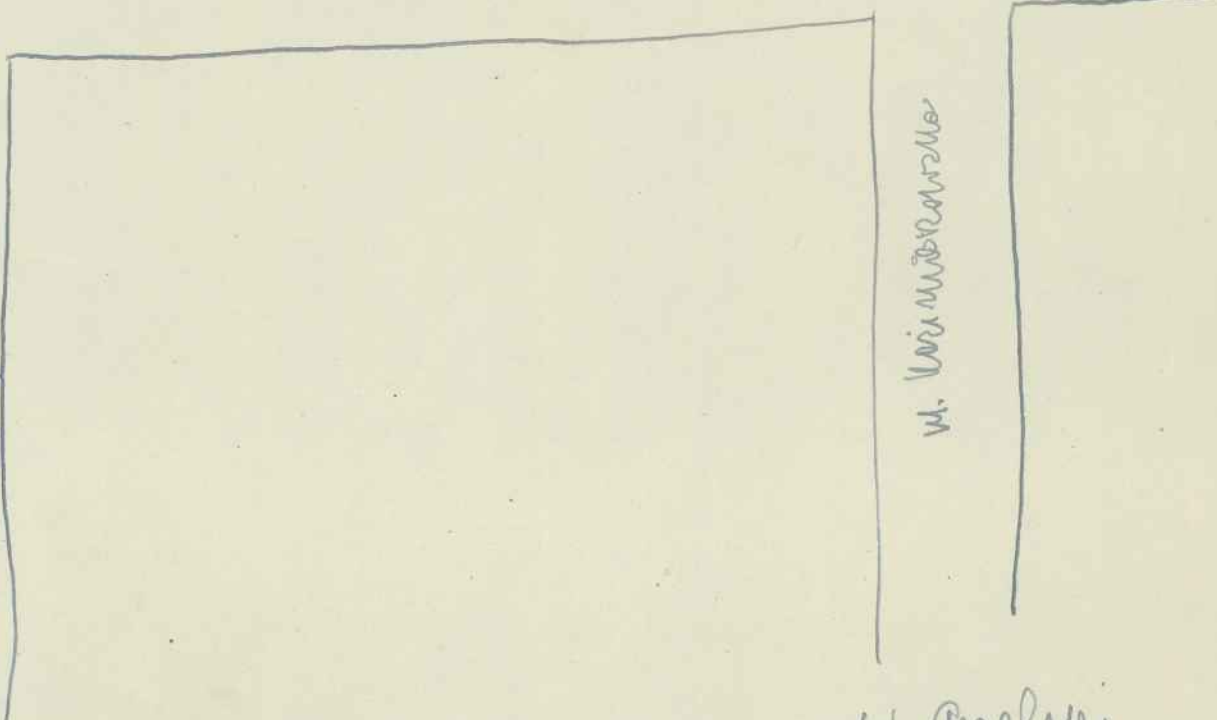
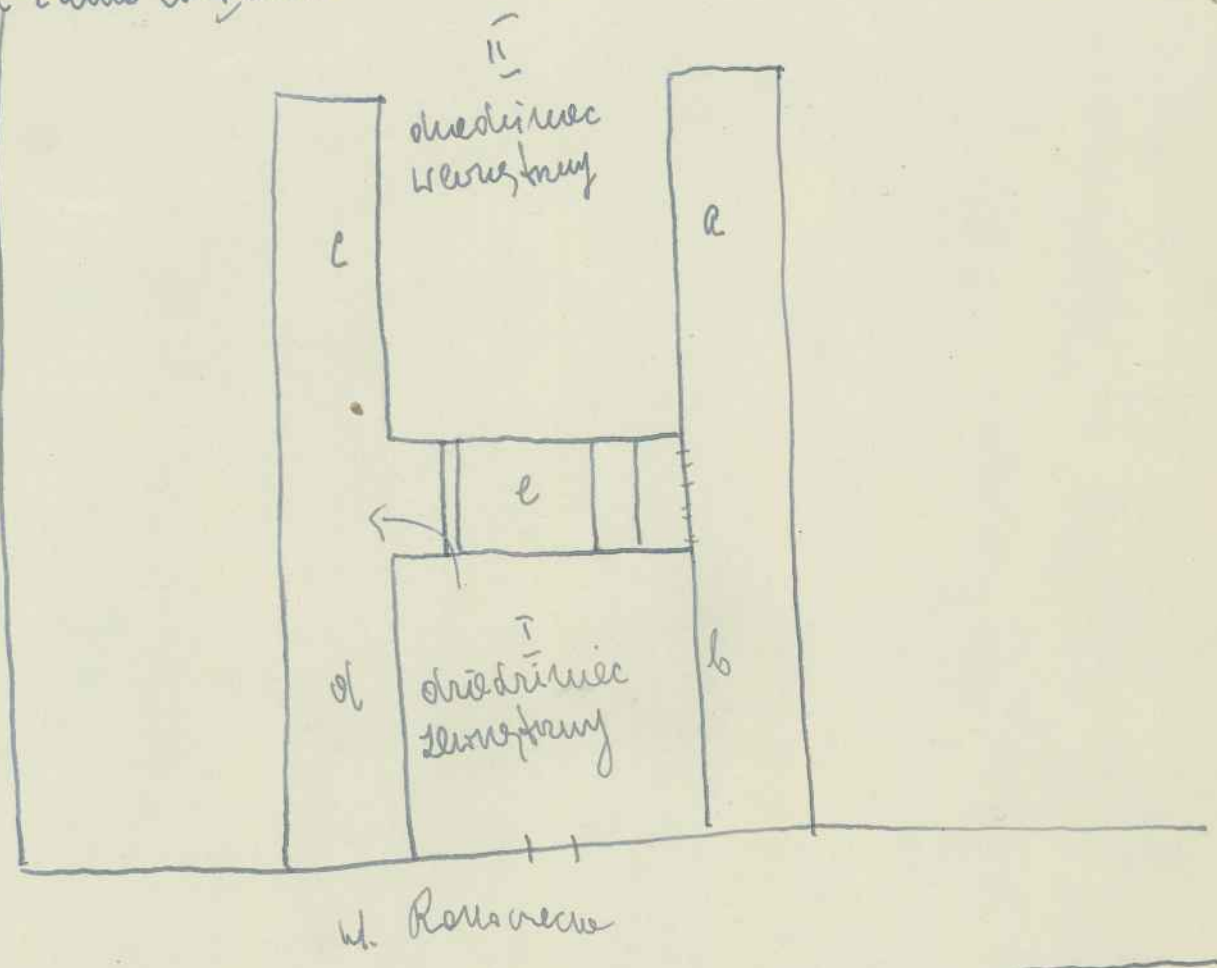
HSK, Antala OK 40-11 "Szubanci" W-9

skic sytuacyjny stajni kasowej o powierzchni w form
terenu plan inżynierski Grelski stanowicy rotacyjnej do protokołu
terenu z dnia 20-V-1946r.

20

M. Nepodległom

H. Grelski

Sędzia
MALINA WERENKO
Za zgodność

Sędzia
MALINA WERENKO